

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

**ДОСЛІДЖЕННЯ СВІТОВОГО ТА РЕГІОНАЛЬНИХ
ТУРИСТИЧНИХ РИНКІВ**

(назва навчальної дисципліни)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до практичних занять
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії
зі спеціальності 242 "Туризм"
(шифрі назва спеціальності)

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:
кафедрою туризму, протокол № 12 від 30.03.2016 р.

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Метою проведення практичних занять з навчальної дисципліни "Дослідження світового та регіональних туристичних ринків" є формування у здобувачів загальних та професійних компетентностей у сфері макроергіональних економічних досліджень, знань, умінь та навичок з комплексної оцінки рекреаційного потенціалу держави, визначення геополітичних тенденцій розвитку світового туристичного ринку, проведення регіональних досліджень..

У ході практичних занять здобувач набуває професійних компетентностей та практичних навичок роботи з вирішення прикладних задач професійної діяльності.

Відповідно до програми навчальної дисципліни "Дослідження світового та регіональних туристичних ринків" на практичні заняття відводиться 20 год. навчального часу.

Практичні заняття з навчальної дисципліни "Дослідження світового та регіональних туристичних ринків" проводяться у аудиторіях Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

Під час практичної роботи здобувачі працюють з інформаційними та статистичними звітами міжнародних організацій та національних інституцій, які регулюють діяльність у сфері туризму, стратегічними документами, що приймаються на різних рівнях управління, аналізують ефективність їх реалізації та пропонують власні способи удосконалення рекреаційної інфраструктури.

При підготовці до конкретного практичного заняття в межах виконання відповідного завдання (табл. 2.1) здобувачі формують звіти, презентації, аналітичні довідки, які відповідають зазначеним викладачем вимогам, та захищають завдання під час аудиторного заняття перед викладачем і аудиторією одногрупників.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання для практичних занять, які передбачені навчальним планом і програмою навчальної дисципліни для засвоєння теоретичних знань і практичних навичок, наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Перелік тем та завдань для практичних занять

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні основи функціонування світового туристичного простору в умовах глобалізації						
1	Тема 1. Основні тенденції та протиріччя сучасних процесів глобалізації та регіоналізації	Вивчення науково-методологічних підходів і теоретичних засад макрорегіональних досліджень, розуміння сутності поняття туристичного регіону	1. Взаємозв'язок процесів глобалізації та регіоналізації. 2. Сучасні тенденції формування світового економічного простору. 3. Особливості функціонування галузі міжнародного туризму в епоху глобалізації та викликів. 4. Міжнародний туризм як самостійна складова глобального ринку.	2		Основна: [2, 3, 5]. Додаткова: [8 – 10] Увага! Источник ссылки не найден.]
2	Тема 2. Міжнародна торгівля туристичними послугами	Вміння аналізувати звіти міжнародних туристичних організацій, складати звіти щодо функціонування національної туристичної галузі за типовою структурою; досліджувати тенденції формування туристичних потоків за міжнародною методологією	1. Джерела міжнародної статистичної звітності у сфері туризму. 2. Принципи побудови звітів провідних міжнародних туристичних організацій. 3. Система показників туристичної економіки та туристичної галузі. 4. Сучасні тенденції та прогноз розвитку міжнародного туризму за макрорегіонами світу. 5. Показники зовнішньої торгівлі туристичними послугами України відповідно до системи національних рахунків та звітів WTTC.	2	доступ до мережі Інтернет	Основна: [3]. Додаткова: [9, 12 – 14]
3	Тема 3. Теоретичні засади впровадження проектів локального розвитку	Здатність до організаційного забезпечення впровадження завдань державних та регіональних стратегій розвитку туризму на місцях, ознайомлення із функціями відповідних відділів державних органів управління та органів місцевого самоврядування	1. Історія виникнення регіоналістики. 2. Основні категорії регіоналістики. 3. Мета та завдання регіонального управління. 4. Головні підходи до визначення локального розвитку.	2		Основна: [4]. Додаткова: [8, 10, 15 – 16]

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
4	Тема 4. Сутність, мета та завдання регіональної політики	Набуття практичних навичок із аналізу і планування діяльності туристичних регіонів	1. Структурні складові державної регіональної політики. 2. Регіони як об'єкти державного управління. 3. Взаємозв'язок між регіональною соціально-економічною політикою та напрямками діяльності туристичної галузі регіону. 4. Участь органів місцевої влади у регіональному управлінні.	2		Основна: [1]. Додаткова: [6, 8, 10]
5	Тема 5. Транскордонне співробітництво	Формування знань з питань функціонування транскордонного співробітництва, основ регіональної політики та міжнародного співробітництва	1. Досвід функціонування провідних єврорегіонів (на конкретних прикладах). 2. Транскордонне співробітництво в Україні. 3. Транскордонне співробітництво в Харківській області.	2		Основна: [2]. Додаткова: [9, 11]
Разом за змістовим модулем I				10		
Змістовий модуль II. Головні засади регіонального управління в Україні						
6	Тема 6. Методи регіональних досліджень	Здатність до прогнозування розвитку туристичної галузі України та інших країн світу; побудови моделей діяльності окремих секторів	1. Напрями використання основних методів економічних досліджень. Вимоги до постанови завдань дослідження стосовно регіонального та локального аспектів. 2. Напрями використання результатів розрахунків міжрегіональних та міжгалузевих балансів на різних рівнях управління економічним розвитком. 3. Принципи складання міжгалузевого балансу. 4. Проблеми практичного обчислення даних "технологічної" туристичної галузі.	2		Основна: [2]. Додаткова: [7, 10, 15 – 16]
7	Тема 7. Державні і регіональні програми туристичної та супутніх галузей	Здатність до визначення туристичного потенціалу регіону з метою його подальшого використання у туристичній діяльності; розробка стратегій розвитку регіону на місцевому та	1. Основні групи державних та регіональних програм розвитку. 2. Спеціалізовані програми розвитку туристичної галузі України та її регіонів. 3. Програми розвитку м. Харкова та Харківської області. 4. Синергетичний ефект від спільної реалізації програм	4	доступ до мережі Інтернет	Основна: [1, 3, 5]. Додаткова: [6, 8, 9, 15 – 16]

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
		державному рівні	різних галузей. 5. Переваги та недоліки існуючої системи впровадження стратегічних програм в Україні.			
8	Тема 8. Економічна безпека регіону	Вміння будувати систему показників оцінки рівня економічної безпеки, розробляти заходи із зниження негативного впливу несприятливих чинників	1. Види економічної безпеки та основні критерії оцінки її рівня. 2. Ймовірні загрози економічній безпеці регіонів України, пов'язані із реалізацією туристичних проектів. 3. Позитивні та негативні чинники розвитку локальної туристичної інфраструктури. 4. Приклади провідних країн світу у подоланні загроз розвитку туристичної сфери.	2		Основна: [3, 4]. Додаткова: [7, 10, 15 – 16]
9	Тема 9. Кластери як один із способів досягнення конкурентної стійкості регіону	Здатність до організаційного забезпечення багатосторонніх проектів у галузі рекреації	1. Основні види кластерів. 2. Державні програми створення кластерів в Україні. 3. Основні вимоги до туристичного кластеру. 4. Протиріччя функціонування регіональних кластерів.	2		Основна: [1, 6]. Додаткова: [7, 9, 15 – 16]
Разом за змістовим модулем II					10	
Разом за навчальною дисципліною					20	

*ПЗ – програмне забезпечення

3. ТИПОВИЙ ПРИКЛАД ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 7

"Державні і регіональні програми туристичної та супутніх галузей"

Завдання: розробити програми розвитку окремих видів туризму (за варіантами) у м. Харкові / Харківській області (регіон – за вибором здобувача).

Мета заняття: набуття практичних навичок із визначення рекреаційного потенціалу регіону, вивчення нормативних документів, що регулюють впровадження проектів регіонального розвитку, дослідження конкурентоспроможності окремих територій, оцінки ефективності реалізації бізнес-планів на макрорівні.

Основні теоретичні відомості: законодавство України з питань регіонального управління, повноваження державних органів влади та органів місцевого самоврядування, вимоги до рекреаційної інфраструктури відповідно до різних видів туризму, методи збору та обробки статистичних даних, що надаються підприємствами і організаціями сфери туризму, вимоги споживчого ринку щодо певної туристичної продукції.

Хід роботи.

1. Визначити нормативні обмеження щодо реалізації конкретних заходів, скоректувати перелік завдань.
2. Обрати ключових виконавців проекту та потенційних замовників і споживачів (коло зацікавлених осіб – stakeholders).
3. Провести аналіз наявного рекреаційного потенціалу та можливостей підвищення його рівня конкурентоспроможності.
4. Здійснити оцінку фінансово-економічних показників діяльності суб'єктів господарювання у даному регіоні, визначити загальний стан розвитку локальних одиниць – ключових місць впровадження програми.
5. Провести класифікацію зацікавлених осіб та скласти групові профілі.
6. Розробити документацію проекту (резюме, план-графік заходів, організаційно-функціональну матрицю, дерево цілей, ресурсне забезпечення, карту місцевості із нанесеними даними), розрахувати ефективність виконання програми (у тому числі соціальну).

Очікуваний результат виконання завдання: програма розвитку туризму, оформлена відповідно до офіційних вимог (Закон України "Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм", Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм") та у вигляді інвестиційної пропозиції.

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Виконання кожного завдання для практичних занять оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 4.1).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Розподіл балів за виконання завдань до практичних занять у межах тем змістових модулів наведено в табл. 4.2.

Таблиця 4.2

Розподіл балів за завданнями та змістовними модулями

Завдання для практичних занять	Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				Сума балів
	ЗПЗ1	ЗПЗ2	ЗПЗ3	ЗПЗ4	ЗПЗ5	ЗПЗ6	ЗПЗ7	ЗПЗ8	ЗПЗ9	
Максимальна кількість балів	2	2	2	2	2	2	4	2	2	20

ЗПЗ – завдання для практичних занять.

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності здобувача та іншої академічної документації.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Буркинський Б. В. Капіталізація економіки регіонів України: монографія / Б. В. Буркинський ; Ін-т пробл. ринку та екон.-екол. дослідж. НАН Укр. – Одеса : ІПРЕЕД НАНУ, 2014. – 273 с.
2. Горбатов В.М. Конкурентоспособность и циклы развития интегрированных структур бизнеса : [Монографія] / В. М. Горбатов; Институт проблем развития общества. – Х. : ИНЖЭК, 2006. – 591 с.
3. Іванов Ю. Б. Розвиток регіонів України в умовах формування економіки знань : монографія / Ю. Б. Іванов. – Х. : ІНЖЕК, 2012. – 385 с.
4. Інноваційно-інвестиційна і технологічна безпека трансформації регіональних

економічних систем : монографія / за наук. ред. М.А. Хвесика. – К. : Наукова думка, 2013. – 487 с.

5. Куцик П. О. Глобальна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку : монографія / П. О. Куцик. – Львів : Вид-во Львівської комерц. акад., 2015. – 583 с.

Додаткова

6. Баранцев П. П. Міста України в контексті процесу глобалізації : наук. вид. – К. : Номуро, 2012. – 101 с.

7. Гур'янова Л. С. Моделювання збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів : монографія / Л. С. Гур'янова. – Бердянськ : ФОП Ткачук О.В., 2013. – 405 с.

8. Долішній М.І. Регіональна політика на рубежі ХХ-ХХІ століть: нові пріоритети : монографія / М. І. Долішній. – К. : Наукова думка, 2006. – 520 с.

9. Туризм в умовах глобалізації: особливості та перспективи розвитку : монографія / під ред. М.О. Кизима, В.Є.Єрмаченка. – Х. : ІНЖЕК, 2012. – 471 с.

10. Управління регіональним розвитком: проблеми та перспективи : монографія / за заг. ред. Н.Л. Гавкалової. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013. – 398 с.

Ресурси мережі Інтернет

11. Офіційний сайт Асоціації європейських прикордонних регіонів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.aebr.eu/en/index.php

12. Офіційний сайт Всесвітнього економічного форуму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.wef.org

13. Офіційний сайт Всесвітньої ради з подорожей і туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.wttc.org.

14. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www2.unwto.org.

15. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

16. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nbu.gov.ua.